

Teema 4. Luonto muuttuvassa maisemassa

FAKTAT L17. Tulokkaat

Yleisimmin muinaiset hylkeenluulöydökset Öjbergetiltä ja Ruotsin Örnköldsvikin Bjästamosta ovat norppaa (*Pusa hispida*) ja grönlannihyljettä (*Pagophilus groenlandicus*). Harmaahylje eli halli (*Halichoerus grypus*) on nykyään Itämeren lukumäärältään suurin hyljelaji, mutta sitä ei ollut täällä 2000 vuotta sitten. Harmaahylje on myöhäinen tulokas.

Norppa on arktinen laji. Sillä on pieni pää, pikkuinen ”pystynenä”, se on kissamainen ja pyöreä. Norpan turkki on useimmiten tumma, tummanharmaa, harmaanruskea tai ruskeanmusta, ja siinä on hopeisia, valkoisia tai valkoisenkeltaisia renkaita. Uros on naarasta suurempi, n. 1,5-1,7 metriä pitkä ja painaa jopa 110 kg. Naaras painaa korkeintaan 90 kg.

Norpan etukäpälissä on pitkät ja leveät kynnet, joita se käyttää kaivautuakseen paksun jään läpi ja pittääkseen ilma-aukot avoinna.

Norpan yleisvaikutelma on levoton. Se elää yksin kiinteällä, paksulla jäällä.

Norpalla on kymmenen alalajia. Tässä kolme niistä: saimaannorppa (*Pusa hispida saimensis*), joka nimensä mukaan elää Saimaalla; laatokannorppa (*Pusa hispida ladogensis*), joka elää Laatokalla Venäjällä, ja itämerennorppa Itämerellä.

Norppien eristyneisyys johtuu viime jääkauden jälkeisestä maankohoamisesta, jonka vuoksi norpat jäivät ”loukkuun” Itämerelle ja siitä edelleen kuroutuneisiin sisäjärviin. Norppa saapui Itämerelle suunnilleen 11000 vuotta sitten, kun Yoldiameren aikana Atlantilta oli avoin yhteys Itämerelle.

Saimaannorppa joutui eristykseen noin 8000 vuotta sitten ja laatokannorppa 8000-5000 vuotta sitten. Norpat ovat kehittyneet ja muuttuneet alalajeiksi sen jälkeen, kun ne eristyivät sisäjärviin lajitovereistaan.

